

Tomislav MRKONJIĆ*Archivio della Nunziatura apostolica in Vienna I*

- »Cancelleria e Segreteria«
 nn.1-904-aa.1607-1939 (1940)
 Inventario (= Collectanea Archivi Vaticani 64), Archivio Segreto Vaticano, Città del Vaticano, 2008., 910 str.

Ova publikacija nastala je u sklopu izdanja Vatikanskih arhivskih inventara kao pomagalo za znanstveno istraživanje različitih fondova Vatikanskoga tajnog arhiva. Knjiga je objavljena je u nizu *Collectanea Archivi Vaticani* u kojem su već prije nje publicirana 64 vrijedna izdanja vrhunskih europskih i vatikanskih povjesničara i arhivskih stručnjaka.

Autor publikacije hrvatski je franjevac konventualac, prof. dr. sc. fra Tomislav Mrkonjić, djelatnik Vatikanskoga tajnog arhiva, profesor arhivistike na Fakultetu crkvene povijesti i crkvenih kulturnih dobara Papinskoga sveučilišta Gregoriana, profesor povijesti Crkve i latinskoga jezika na Papinskom teološkom fakultetu sv. Bonaventure, konzultor Kongregacije za kauze svetih u Rimu te poznati povjesničar i autor više znanstvenih publikacija, mnoštva stručnih tekstova i radova.

Nuncijature su diplomatska predstavništva Sv. Stolice i rimskoga biskupa, pape, te imaju svoju dugu i plodonosnu povijest. Kao *terminus tecnicus proprius* ne susreću se prije druge polovice XIV.

stoljeću, što opet ne znači da pape i Sv. Stolice nisu i prije imali ili slali svoje poslanike. Tako već na sinodi u Arlesu 314. godine susrećemo izaslanika pape Silvestra I., a poslije toga i na skoro svim ekumenskim saborima od 4. do 9. stoljeća prisutan je papin predstavnik. Papa Lav I. šalje svoje zastupnike na dvor istočnorimskoga cara, gdje dobivaju naslov *apocrisarii*. U karolinško i otonsko doba pojavljuje se, kako u papinskim, tako i u carskim poveljama naslov *missi dominici* i *missi discurrantes*. Papinim poslanicima povjeravaju su u ovo doba samo vjerske, nikako političke zadaće. Sve se više udomačuje novi naslov papina poslanika, *legatus*. U 9. stoljeću, u doba pape Nikole I. (858.-867.), legati dobivaju ne samo vjerske, već i političke, sudačke i financijske zadaće. U 12. i 13. stoljeću susrećemo tri tipa papinih legata: *legatus a latere* ili *de latere*, *legatus missus* i *legatus natus*. Hrvatska povijest poznaje u našim stranama imena mnogih papinskih legata koji su obavljali svoju odgovornu dužnost u doba narodnih vladara, te kasnije za Arpadovića, Anžuvina, Šubića, Jagelovića, Kulina bana i Kotromanića.

Krajem 15. stoljeća pojavljuju se prva stalna papina predstavništva u Europi. Nunciji, papini poslanici, imali su od početka dvostruku ulogu: zastupati papu u njegovoj isto tako dvostrukoj funkciji vjerskoga i svjetovnoga suverena. Stoga su papini nunciji istovremeno poslanici pape kod svjetovnih vladara, careva, kraljeva, nadvojvoda i vojvoda, kao i kod crkvenih dostojanstvenika

nadbiskupa, biskupa, kapitula te vjernoga puka.

Početke papinske nuncijature u Beču treba indirektno tražiti u početku Carske nuncijature u Njemačkoj, kod cara Svetoga Rimskog Carstva Njemačke Nacije. Godine 1511. poslao je papa Julije II. auditora Svete Rote u Rimu, Lorenza Campeggija, na dvor cara Maksimilijana I. Habsburškog, s molbom da spriječi takozvani »conciliabolo di Pisa«. Misiju Campeggija u Njemačkoj ratificirao je i Leon X. godine 1513., poslavši ga ponovo k caru Maksimilijanu. Car Maksimilijan nije imao stalnu rezidenciju, on se zadržavao u važnijim sjedištima svojih habsburških posjeda: Beč, Innsbruck, Linz, te u Burgundskoj kraljevini i u gradu Augsburgu. Od 1530. godine na carskom dvoru stalno se nalazi akreditiran papinski nuncij. Druge tragove Bečke nuncijature, tj. Papina veleposlanstva na Bečkom dvoru, treba isto tako tražiti u onim sudbonosnim godinama na početku 16. stoljeća. Ugarsko-hrvatskom kraljevstvu prijetila je velika osmanlijska opasnost već od kraja 14. stoljeća, dok je na početku 16. stoljeća postala vrlo složena i smrtonosna. Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo bilo je prva katolička i prva slobodna kršćanska zemlja koja se nalazila u direktnom i trajnom sukobu s vrlo moćnim Osmanskim Carstvom. Dolazak maloljetnoga Ludovika II. (1516.-1526.), iz poljske kuće Jagelovića, na ugarsko-hrvatsko i češko prijestolje u proljeće 1516. godine, ponukalo je papu Lava X. da posveti ovom kraljevstvu, u

tim sudbonosnim godinama, posebnu pozornost. Stoga on šalje u travnju 1516. godine svojega legata, kardinala Roberta, nadbiskupa kalabrijskoga Reggija, maloljetnomu kralju kao savjetnika i zaštitnika. Savjetovat će mu da ne stupa ni u kakva izravna primirja sa sultanom. Poslije Roberta, boravit će u Budimu drugi Papin poslanik, kardinal Toma Gaetano di Vio kao *legatus a latere*. Slijedit će mu kao internuncij dominikanac Nikola Schönberg iz Saksone. No, u Ugarskoj najduže je ostao Talijan Giovanni Antonio Burgio, koji će se zadržati do 1526. godine i spasit će kraljicu Mariju bijegom u Požun. Papina namjera bila je učvrstiti ugarsko-hrvatsko-češko kraljevstvo putem svojih nuncija, te ga učiniti sposobnim za rat sa Osmanlijama. Zbog podijeljenosti unutar ugarsko-hrvatskoga plemstva, koja se najviše očitovala u borbi prohabsburške i nacionalno-ugarske struje, predvođene erdeljskim vojvodom Ivanom Zapoljom, nije se postiglo nutarnje jedinstvo i utvrđenost kraljevstva. Osmanska opasnost, koja je više od jednoga stoljeća prijetila zemljama krune sv. Stjepana, očitovala se u katastrofalnom porazu kršćanske vojske 1526. godine kod Mohača, sastavljene od Mađžara, Hrvata, Čeha i Poljaka. Mladi kralj Ludovik utopio se u bijegu poslije te bitke, ostavivši svoje veliko i prostrano kraljevstvo bez nasljednika.

Smrću kralja Ludovika II. nastala je velika unutarnja podijeljenost i pravna nesigurnost. Tri kraljevstva: Češka, Mađžarska i Hrvatska-Slavonija osta-

doše istovremeno bez vladara. Kao najzakonitiji nasljednik nastupa austrijski nadvojvoda Ferdinand I., čija je sestra Marija bila Ludovikova žena, dok je Ferdinand bio oženjen Ludovikovom sestrom Anom. U vrlo kratkom razdoblju nadvojvoda Ferdinand bi izabran za češkoga (23. X. 1526., u Pragu), djelomično ugarskoga kralja (17. XII. 1526., u Požunu) te hrvatskoga (1. I. 1527., na Cetinu Gradu). Premda je većina ugarskoga i hrvatsko-slavonskoga plemstva bila protiv Ferdinanda i izabrala Ivana Zapolju, Ferdinandova protivnika, za ugarskoga i hrvatskoga kralja, Ferdinand je postao preko noći, kao austrijski nadvojvoda, češko-ugarsko-hrvatski kralj, najmoćniji vladar Europe poslije svojega starijega brata Karla V., španjolskoga kralja i njemačkoga cara. Svojim izborom za češkoga kralja i krunjenjem 24. veljače 1527. godine u Pragu, postao je Ferdinand još k tomu izbornim njemačkim knezom te je uz cara Karla i šestoricu drugih knezova izbornika bio sudionik i sutvorac tadašnje europske politike. To će biti još više pojačano 1531. godine Ferdinandovim izborom za rimsko-njemačkoga kralja i u nedoglednoj budućnosti i za samoga cara.

Bečki dvor (*Wiener Hof*), gdje su Habsburgovci za tadanje europske prilike imali dotad prilično skromnu rezidenciju, poče prerastati u važno europsko političko sjedište, čija se budućnost dala samo naslutiti. Porastu ugleda Bečkoga dvora pridonio je i sam car Karlo V. svojom izbivanjima izvan carstva.

Njegovi trajni i višegodišnji boravci u Španjolskoj, Burgundskoj kraljevini i talijanskim zemljama, kao i trajna borba s francuskim kraljem i s papom u Rimu, slabili su dodatno njegov carski ugled i jačali ugled i prisutnost njegova brata Ferdinanda. No najvećoj važnosti Bečkoga dvora i njegovu europskom ugledu pridonijela je upravo osmanska opasnost, koja ga je 1526./1527. godine katapultirala u prijestolnicu austrijskoga nadvojvode i češko-madžarsko-hrvatskoga kralja. Naime, ugarsko-hrvatski protukralj Ivan Zapolja našao je u svojoj borbi protiv Ferdinanda i njegovih pristaša u sultanu Sulejmanu II. veoma moćnoga zaštitnika. Sultan Sulejman krenuo je 10. svibnja 1529. godine, s velikom vojskom od 270.000 ljudi, Zapolji u pomoć i stupio je u srpnju na mađarsko-hrvatsko tlo. Namjera mu nije bila samo pomoći Zapolji i okruniti ga u novoosvojenom Budimu za kralja, već nastaviti daljnja osvajanja u pravcu Beča, Štajerske, Kranjske i Hrvatske. Sulejmanov pohod uznemirio je papu Klementa VII. i on je imenovao 14. lipnja 1529. godine nadbiskupa kalabrijskoga Rossana, Vincenca Pimpinella, za apostolskoga nuncija (1529.-1532.) na dvoru Ferdinanda I. u Beču. Budući da je Sulejman stajao već pred Bečom, ostade nuncij Pampinella samo nekoliko tjedana na Ferdinandovu dvoru i povuče se zatim u sigurniji Gradac (Graz), gdje, u karmelićanskom samostanu, nađe prikladnu rezidenciju. Premda je Sulejman pod Bečom bio prisiljen na uzmak već 13. listopada 1529. godine, nuncij Pimpinella vrati

se u Beč tek 1531., te uze sebi za sjedište Franjevački samostan *Am Hof* (Na dvoru) gdje će ostati do sljedeće, 1532. godine. Te se godine gube ovi prvi poznati tragovi bečke nuncijature, koju treba ponovo tražiti u Carskoj nuncijaturi na dvoru Karla V., koju će sada kratko predvoditi Hrvat iz Istre, Petar Pavao Vergerije Mlađi (1533.-1535.).

Naime, u ovo doba papinska veleposlanstva u Europi bila su razdijeljena po tadašnjim glavnim europskim nacijama ili vladarskim kućama. Najvažnija je bila svakako, carska odnosno njemačka nuncijatura. Papin nuncij nije bio vezan za jedan grad ili pokrajinu, već je pratio cara na njegovim putovanjima od jedne rezidencije do druge, od jednoga do drugoga carskog sabora ili čak od jedne zemlje do druge. Ovo stanje najbolje rasvjetljuje doba Karla V., koji, premda je bio njemački car, boravi kao španjolski kralj vrlo često u Španjolskoj, Flamanskoj, Burgundskoj kraljevini, talijanskim državama i Africi te ostaje po duže u tim zemljama. Nuncij, koji ga prati, sigurno ne može više slati detaljne izvještaje o prilikama u Carstvu, već to šalje izvještaje o prilikama u Španjolskoj. Tako Carska nuncijatura u doba boravka Karla V. poprima ponekad obrise Španjolske nuncijature. Kada se Karlo vraća u Njemačku i u Rimsko Carstvo, ista nuncijatura poprima stare oblike Carske, tj. Njemačke nuncijature koja sadrži izvješća s carskoga dvora i s carskih sabora.

Pored Carske nuncijature, susrećemo u Europi i druga važna papina vele-

poslanstva, kao što su Španjolska od 1506., Francuska od 1514., Sasonska od 1518., Portugalska od 1527. i Poljska od 1555. godine. Papina poslanstva u talijanskim državama nalazila su se povremeno u Milanu, od 1457., te stalno od 1500. godine u Mletcima (Venecija), u Napuljskom kraljevstvu od 1505., u Savojskom vojvodstvu sa sjedištem u Turinu od 1560. te isto tako od 1560. godine i u Velikom vojvodstvu Toskana, sa sjedištem u Firenci. Uz ove klasične europske i talijanske nuncijature, pojavit će se krajem 16. st. još četiri nuncijature, koje su nastale u duhu i potrebi katoličke obnove i protureformacijskoga katoličkog pokreta poslije Tridentskoga sabora. To su prije svega Nuncijatura u Kölnu od 1574./1584., Nuncijatura u Luzernu od 1579., u Švicarskoj, Nuncijatura u Grazu, u Unutarnjoj Austriji, od 1580. i Nuncijatura u Bruxellesu, u Flamanskoj, od 1593. godine.

Ovdje nas posebno zanima početak Gradačke nuncijature (Graz), koja je nastala u duhu reformnoga katoličkog pokreta u Unutarnjoj Austriji i imala je zadaću jačati interese katoličkih staleža i redova, interese prokatoličke dvorske politike Habsburgovaca te naglasiti papinu prisutnost u ovim, od reformacije ugroženim, krajevima. Osnivanju nuncijature u Gradacu prethodila je misija papina legata Bartolomeja Portija, koji je u razdoblju od 1573. do 1576. godine obišao skoro sve južnonjemačke prijestolnice kao što su: München, Innsbruck, Salzburg i Gradac. U doba njegova

nasljednika i legata Felicijana Niguarde osjetila se potreba upravo u Gradacu zasnovati stalno papino veleposlanstvo. Gradac je, nakon diobe austrijskih teritorija 1564. godine, poslije smrti cara Ferdinanda I., postao sjedište Ferdinandova drugorođenog sina, nadvojvode Karla II., i obuhvaćao je Štajersku, Korušku, Kranjsku, Goricu, Trst, Istru s Pazinom i Rijeku. Zaključci sabora u Brucku na Muri iz 1578. godine pokazali su materijalnu ovisnost austrijskih i njemačkih katoličkih staleža od protestantskih velikaša, koji još nisu bili pogođeni turskim ratovima, u daljnim naporima za borbu protiv Osmanlija i sprječavanja njihova daljnjeg prodora. Potaknut ovim vrlo važnim i za katolicizam zastrašujućim saznanjem, Grgur XIII., na zamolbu nadvojvode Karla II., osniva Apostolsku nuncijaturu u Gradacu i imenuje 1580. godine Germanica Malaspinu prvim nuncijem. Nuncijatura u Gradacu, koja se može mirno nazvati Štajerska nuncijatura, zadržat će ovo sjedište u Unutarnjoj Austriji do 1622. godine. Unutarnjo-austrijski nadvojvoda Ferdinand (1578.-1637.) bio je izabran 1617. za češkoga i 1618. godine za ugarsko-hrvatskoga kralja. Godinu dana kasnije, 1619. godine, bio je izabran i okrunjen za cara Svetoga Rimskog Carstva kao Ferdinand II. (1619.-1637.). Car Ferdinand podvrgnuo je vrlo brzo sve austrijske zemlje pod svoju vlast i premjestio definitivno svoju prijestolnicu iz Gradaca i onu carsku iz Praga u Beč. Time Beč postaje i ostaje prijestolnica Svetoga Rimskog Carstva do 1806. godine. Preseljenjem

prijestolnice u Beč preseljava se i Carska nuncijatura u novo sjedište Carstva. Stoga papa Grgur XV. imenuje 1621. godine novog nuncija kod cara Ferdinanda II. u osobi Karla Carafe. Ovo imenovanje može se smatrati kao definitivni početak Bečke nuncijature *in sensu proprio*. Isti Papa raspušta 1622. godine Gradačku nuncijaturu kao nekad važno, ali sada, u novonastaloj političkoj konstelaciji u habsburškim zemljama i u Carstvu, ipak nevažno diplomatsko mjesto. U 42 godine svoje egzistencije u Gradacu dužnost nuncija vršilo je šest prelata: Germanico Malaspina, Giovanni Andrea Galigari, Girolamo Portia, Giovanni Battista Salvago, Antonio da Ponte i Erasmo Paravicini. Bogati fondovi Gradačke nuncijature nalazi se u Vatikanskom tajnom arhivu i u Vatikanskoj knjižnici i bivaju postupno objavljivani od Austrijske akademije znanosti u Beču. Gradačka nuncijatura, jedna od četiri nuncijature na njemačkom govornom području, premda kratkoga vijeka, odigrala je važnu ulogu u reformnom pokretu Katoličke crkve.

Bogat arhivski fond Bečke nuncijature, očuvan u Vatikanskom tajnom arhivu, predstavlja jedan od najbolje očuvanih arhiva među papinskim diplomatskim predstavništvima. Publikacija prof. Mrkonjića – *Arhiv apostolske nuncijature u Beču* – nudi nam inventar Kancelarije i Tajništva nuncijature od početka 17. stoljeća do 1940. godine, što i sam podnaslov svjedoči: *Canceleria e Segretaria nn.1-904-aa.1607-1939(1940)*, *Inven-*

tario. Publikacija pruža čitatelju i povjesničaru, pored kratkoga predgovora, jedan podulji, veoma dobro struktuiran uvod (str. VII.-LXVII.), koji nudi temeljit prikaz razvoja povijesti papinskih predstavništva u Europi općenito te povijest Bečke nuncijature posebno. Arhivski materijal sadrži 5 košuljica iz Gradačke nuncijature koje idu od 26. svibnja 1607. do 13. studenoga 1617. godine i odnose se na djelovanje trojice zadnjih nuncija iz Gradaca: Salvaga, Da Pontea, Paravicinija.

Ovdje objavljen inventar Kancelarije (*Cancellaria*) i Tajništva (*Segretaria*) Bečke nuncijature, s već spomenutim arhivskim materijalom iz Gradačke nuncijature, sadrži ukupno 904 inventarska broja. Promatrano s crkvenopravnoga i crkvenohistorijskoga gledišta, ovaj inventar obuhvaća veoma bogatu građu, koja se odnosi na sve pokrajine u posjedu habsburške dinastije. Bilo da su tada pripadale Svetomu Rimskom Carstvu ili su bile izvan njega, sve su bile podložne jurisdikciji nuncija u Beču. Inventar Bečke nuncijature odnosi se se crkvenu i crkvenopravnu problematiku svih zemlja koje su pripadale nasljednim habsburškim zemljama: Prednja Austrija, Tiroi, Gornja i Donja Austrija, Koruška, Štajerska i Kranjska, na Habsburzima susjedne zemlje, kao što su Bavarska, Švicarska, Badenska, Virtemberška, Pruska i Poljska, na zemlje i narode koje su naknadno došle pod habsburšku krunu kraljevskim izborima: Češka (*Bohemia*), Moravska, Hrvatska, Slavonija, Ugarska, Transil-

vanija, na zemlje stečene političkim diobama i osvajanjima, kao što su: Galicija i Bukovina. Ovima treba pridodati i one zemlje koje su bile podložne Habsburškoj Monarhiji odlukama međunarodnih kongresa, poput onih stečenih na kongresu u Beču 1814./1815. godine: Lombardija, Venecija, Istra i Dalmacija te zemlje stečene odlukom kongresa u Berlinu iz 1878. godine: Bosna i Hercegovina. Zahvaljujući ovoj činjenici, Bečka nuncijatura nudi povijesno, kronološki i geopolitički vrlo vrijedne i ponekad jedine izvore za povijest Katoličke crkve svih zemalja Hrvatsko-ugarskoga kraljevstva od 1621. do 1918. godine u onom vremenskom, političkom i vojnom ritmu, kako su dolazile pod habsburšku vlast.

No kako Svetoj Solici i njezinu diplomatskom predstavništvu u Beču nije samo ležalo na srcu dobro katolika u Carstvu i u Habsburškoj Monarhiji, već i dobro katolika u Osmanskom Carstvu, kao i u susjednim pravoslavnim zemljama, kao što su Rusija, Rumunjska, Bugarska, Grčka, Srbija, Crna Gora te pretežno muslimanska Albanija, u inventaru Bečke nuncijature nalaze se vrlo važni podatci i o položaju Katoličke crkve u svim tim zemljama, dokumenti o misijskoj djelatnosti te o prvim i pravim pokušajima: ojačati, unaprijediti i obnoviti katoličku stvar u istočnoj i jugoistočnoj Europi, Levantu i Maloj Aziji. Političko-nacionalno orijentiranim istraživačima i povjesničarima mogu izgledati svi ovi napori političkoga Beča i papinskoga Rima kao svojevrsni *Drang nach Osten und Südosten*.

Poslije raspada Monarhije 1918. godine, Bečka nuncijatura ostaje povlaštena izvor informacija o stanju i položaju Katoličke crkve u novonastaloj državi Austriji. No zahvaljujući svojemu centralnom položaju, Bečka nuncijatura prati još dobar niz godina stanje u Katoličkoj crkvi u novonastalim državama na području Monarhije, kao što su Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, Ugarska, Čehoslovačka, te djelomično Rumunjska i Poljska, gdje su postupno otvarana nova papinska diplomatska predstavništva.

Do inventiranoga, sređenoga i sada dostupnoga materijala po spomenutim zemljama, (nad)biskupijama i pokrajinama vodi nas veoma opsežni analitički popis (str. 799.-910.) ovoga važnog djela. Popis nudi vrlo pregledan pristup izvorima za povijest katoličkih misija, redovničkih zajednica, katoličkih škola i sveučilišta, dobrotvornih društava, društvenih i političkih pokreta. U popisu se nalaze i imena spomenutih osoba (nadbiskupa, biskupa, svećenika, redovnika, laika, političara, kulturnih djelatnika), imena država, pokrajina, biskupija, gradova, župa i samostana, što omogućuje vrlo brz pristup izvorniku, kad se želi istraživati u Vatikanskom arhivu.

Tko bude želio produbiti narav i smisao papinske diplomacije, napore za održavanje, čuvanje i širenje katoličke crkvene prisutnosti na području Habsburške Monarhije, dovoljno je da u inventaru ove nuncijature potraži instrukcije (diplomatske upute), koje je svaki nuncij,

prije nastupanja na službu u Beču, primao od kardinala državnoga tajnika i koje je po mogućnosti trebao ostvariti. Veliku važnost za povijest Crkve u Hrvata predstavlja arhivska građa koja osvjetljuje napore Svete Stolice i njezine diplomacije prigodom preuređenju crkvenih prilika u Južnoj Hrvatskoj 1828., u Sjevernoj Hrvatskoj i Slavoniji 1852. i u Bosni i Hercegovini 1881. godine.

Ovo vrlo vrijedno djelo, poglavito kad upućeni znaju o uzaludnim pokušajima brojnih prethodnika da nešto slično ostvare, predstavlja bez sumnje jedan epohalni priručnik za istraživanje nove i novije crkvene i političke povijesti hrvatskih zemalja (Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, Boke Kotorske, Srijema i BiH), zemalja Habsburške Monarhije i južnoga dijela Svetoga Rimskog Carstva te zaslužuje svoje mjesto u knjižnicama svih bogoslovnih fakulteta, povijesnih instituta, biskupijskih i redovničkih arhiva i drugih crkvenih i državnih institucija.

Današnja generacija povijesnih istraživača duguje prof. Mrkonjiću veliku zahvalnost i žali da se ovo djelo nije pojavilo prije nekoliko desetljeća. Kada današnji i budući naraštaji istraživača otkriju u potpunosti važnost ove vrlo vrijedne znanstvene publikacije prof. Mrkonjića, tek će tada biti moguće shvatiti kakvo novo standardno djelo imaju na raspolaganju. Ta će nova konstelacija svakako pomoći ulasku novih saznanja u hrvatsku, kako crkvenu tako i opću historiju i historiografiju, te

će pomoći djelomično revidirati neka »udomaćena standardna mišljenja«, stvorena u proteklim ideološki obojenim desetljećima i stoljećima.

Petar Vrankić

Manfred LÜTZ

Užitak Života. Protiv terora dijete, manije zdravlja i kulta fitnessa

– Verbum, Split, 2015., 259 str.

Djelo uglednoga psihoterapeuta, liječnika i teologa, Manfreda Lütza, *Užitak Života. Protiv terora dijete, manije zdravlja i kulta fitnessa*, u izdanju Verbuma, 2015. godine, knjiga je o rizicima i popratnim pojavama kulta zdravlja te o istinskom umijeću uživanja u vlastitom životu.

U njoj se nastoji ukazati na suvremenu ideologiju medikamentalizacije života, shvaćene kao potpunoga zdravstvenog blagostanja, u kojoj hedonističke tendencije potpunoga psiho-fizičkog zadovoljenja nastoje preuzeti središnje mjesto na ljestvici suvremenih vrjednata postmodernoga biomedicinskog društva.

Ta nastojanja posljedično uzrokuju sve veći naglasak na »kvaliteti života« koja potiče razvoj »medicine želja« i »farmakoloških ovisnosti/medikamentalo-hodrije«, nudeći mit slijepoga »zdravstveno-religioznog obožavanja« kulta vječne mladosti.

Kao i sama kontroverznost navedenih naslova, i njezin cjelokupan sadržaj na 258 stranica obiluje konstantnim di-

vergencijama između ljudske čežnje za spasenjem i ozdravljenjem, ostvarivim preko medicinske moći, koji ne predstavlja ništa drugo doli teror neostvarivih medicinskih mitova životnih užitaka i (ne)kvalitetnoga življenja.

Knjiga je komponirana u pet dijelova.

Prvi dio:

Užitak života: moć i tajna zdravlja, razrađen je s 4 temeljne cjeline:

- 1) U potrazi za spasenjem
- 2) Moć nove svjetske religije
- 3) Cijena zdravlja
- 4) Liječnik kao bog mrtvih

Drugi dio:

Užitak življenja: spasenje zdravlja, obuhvaća 2 temeljne cjeline:

- 1) Kršćanstvo, zdravlje i užitak
- 2) Izum zdrave cjelovitosti

Treći dio:

Užitak življenja: kako što dulje uživati u vlastitom životu, prikazana je s 3 temeljne cjeline:

- 1) Porazan rezultat
- 2) Promjene gledišta s užitkom – otkriće stvarnosti
- 3) Do krajnjih granica ili kako neizbježno postati sretan

Četvrti dio:

Užitak življenja: o žonglerima i svodnicima psihoterapije, kritički se interpretira s 4 temeljne cjeline:

- 1) O uzrocima: imate li možda problem? Imao bih još jedan za vas!